

anthroposofische — en de katalogus bevat nog meer nummers — ieder kan dié kiezen, welke het meest strookt met zijn persoonlijke wenschen of ook er meerdere tegelijk bestellen — vandaar de opbloei van het synkretisme of eklekticisme —, ⁷⁾ maar welke de domineerende wereldbeschouwing is weet niemand u aan te geven. ⁸⁾ Richt gij het oor naar rechts, dan valt gij den juichtoon bij: de ziel overwint, maar tevens ontwaart gij daar een psychologie, dat tot subjektivisme en skepticisme verdampt en een ziekelijke psycho-analyse, die u doet vreezen, dat men, begonnen met den geest, zal eindigen met het vleesch. De ziel wordt door de hedendaagsche psychologie niet zelden tot een cadaver gematerialiseerd, in plaats van haar toe te roepen het woord van GEIBEL: Vergiss, o Menschenseele, nicht, dass du Flügel hast! Aan den anderen kant neemt gij met leedwezen waar, hoe het materialisme, ondanks de vulkanische mokerslagen, die er op neder dreunden, nog altijd niet is bezweken; dat vooral het leven, waaruit toch de filosofie immer weer ontspringt en waarbij zich een wereldbeschouwing steeds [opnieuw aanpast, zeer sterk in materialistischen zin is geïnteresseerd. Het valt niet tegen te spreken, dat het opbieden der materiele kultuur tot een der meest in het ooglopende eigenschappen van het moderne leven moet worden gerekend. ⁹⁾ Het tegenwoordig menschengeslacht zit in het verwarde kluwen van zijn eigen gedachten gevangen. Het beschikt niet over de reuzenkracht, om met breeden wiekslag boven de tegenstellingen uit te vliegen. Het moet zich, naar het getuigenis van EUCKEN weerloos overgeven aan alles, wat met stalen zelfbewustzijn en vermetele bewering tot hem komt, zich weerloos overgeven ook aan zijn eigen grillen en hartstochten. ¹⁰⁾

Dit eenheids-gebrek teekent ook de wetenschap van dezen tijd. Hoe zou dat ook anders kunnen? Waar niet één bepaalde wereldbeschouwing grondslag biedt, daar moet de wetenschap wel in een agglomeraat van wetenschappen en onderdeelen van wetenschappen uiteenvallen. Vele geleerden achten het het veiligst zich op eigen terrein terug te trekken en voor al wat buiten hun studievak ligt hoogstens lauwe belangstelling te toonen. Deels moge dit op rekening worden gesteld van het ontzaglijke feit-materiaal, dat door energiek empirisch onderzoek en nijvere toepassing der inductieve methode als met den dag vermeerdert,